

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนในจังหวัดราชบุรี

Approaches for Sustainable Creative Tourism Development in Ratchaburi Province, Thailand

วรรณวิษา รัตตพงษ์^{1*}, พยอม ธรรมบุตร², สันติธร ภูริภักดี³, สหนนท์ ตั้งเบญจสิริกุล⁴
Wanwisa Rattapong^{1*}, Payom Dhamabutra², Santidhorn Pooripakdee³, Sahanon Tungbenchasirikul⁴

^{1,2}วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

^{1,2}College of Management, University of Phayao

³คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

³Faculty of Management Science, Silpakorn University

⁴บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

⁴Graduate School of Business, Assumption University

Corresponding Author*

E-mail: wanwisa.ratt@gmail.com

Received: July 10, 2020; Revised: September 1, 2020; Accepted: September 8, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนในจังหวัดราชบุรีด้วยเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบรายงานชุมชนศึกษา แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่มย่อย ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ตัวแทนภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยวในจังหวัดราชบุรี จำนวน 32 ราย ผลการวิจัยพบว่า (1) จังหวัดราชบุรีมีจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืน เช่น มีทำเลที่ตั้งเข้าถึงง่าย เหมาะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และเป็นแหล่งรวมวัฒนธรรม 8 ชชาติพันธุ์ ที่มีการสืบทอดวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน มีจุดอ่อน เช่น ยังขาดแผนยุทธศาสตร์และคณะทำงานเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีโอกาส เช่น นโยบายเมืองเกษตรสีเขียวของทางภาครัฐ และจังหวัดใกล้เคียงมีศักยภาพการท่องเที่ยวสูง สามารถเชื่อมโยงเป็นคลัสเตอร์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ มีอุปสรรค เช่น ประเทศคู่แข่งมีศักยภาพการท่องเที่ยวสูง และเศรษฐกิจโลกอยู่ในช่วงขาลง (2) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนในจังหวัดราชบุรี ได้แก่ กลยุทธ์เชิงรุก เช่น การสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แหล่งวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กลยุทธ์เชิงแก้ไข เช่น การสร้างแผนยุทธศาสตร์และจัดตั้งคณะทำงานบูรณาการทุกภาคส่วนภายในจังหวัดเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน กลยุทธ์เชิงป้องกัน เช่น การยกระดับเศรษฐกิจการเกษตรท้องถิ่นเพื่อเป็นทุนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของพื้นที่ และกลยุทธ์เชิงรับ เช่น การจัดระเบียบการท่องเที่ยวโดยเอกชนในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและพื้นที่เปราะบาง

คำสำคัญ: การพัฒนาการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

Abstract

The objectives of this research were to analyze strengths, weaknesses, opportunities and obstacles and to study guidelines for sustainable creative tourism development in Ratchaburi Province. Qualitative research tools including community study report form, tourist resource audit checklist, in-depth interview and focus group were used. Key informants of this research were representatives of the government, private sectors, residents and tourists in Ratchaburi Province totally 32 people. The results of the research revealed that (1) Ratchaburi Province has strengths regarding the development of sustainable creative tourism such as its easy access location which is suitable as a center for creative tourism destination as well as the cultural inheritance of 8 ethnic groups. Its weaknesses are such as the lack of a strategic plan and the working

คณะ

group for creative tourism development. Its opportunities are such as a green agricultural city policy by a government and its nearby provinces have high tourism potential which can be linked as a creative tourism cluster. And its obstacles are such as rival countries with a high tourism potential as well as the world economy is in a downtrend. (2) Approaches in order to develop sustainable creative tourism in Ratchaburi province are including the proactive approaches such as to brand Ratchaburi province as a Southeast Asian cultural creative tourism destination, the corrective approaches such as to create a strategic plan and establish an integrated work group of all stakeholders for sustainable creative tourism development, the preventive approaches such as to enhance its local agricultural economy in order to earn capital for creative tourism development, and the defensive approaches such as to manage tourism private sectors in natural attractions and vulnerable areas.

Keywords: Tourism Development, Creative Tourism, Sustainable Tourism.

Paper type: Research

1. บทนำ

การท่องเที่ยวในปัจจุบันนี้มีรูปแบบที่หลากหลายเพื่อรองรับความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่อีกรูปแบบหนึ่งที่เป็นวิวัฒนาการของการท่องเที่ยวที่ตอบสนองนักท่องเที่ยวที่ต้องการเรียนรู้วัฒนธรรมแบบโครงสร้างลึก Wisudthiluck, Saipan, Teparakul and Sindecharuk (2013, p. 11) กล่าวว่า Raymond and Richards ได้ร่วมกันกำหนดนิยามเป็นครั้งแรกไว้เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2543 ว่าหมายถึงการท่องเที่ยวที่มอบโอกาสให้กับนักท่องเที่ยวในการพัฒนาศักยภาพการสร้างสรรค์ของตนเอง ผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงที่เป็นไปตามลักษณะเฉพาะของจุดหมายปลายทางที่ไปเยือน นอกจากนี้ Dhamabutra (2015, p. 3) ได้กล่าวว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเรียนรู้ สัมผัส และชื่นชมศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมโดยผ่านประสบการณ์ตรงจากการทำกิจกรรมท่องเที่ยวร่วมกับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสวัฒนธรรมในระดับโครงสร้างผิวโดยผ่านกิจกรรม และสัมผัสวัฒนธรรมในระดับโครงสร้างลึกโดยผ่านภูมิหลังทางปัญญาและการสื่อความหมายของวัฒนธรรม ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนจะเสริมสร้างภูมิปัญญาให้นักท่องเที่ยว และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และพัฒนาจิตใจของชุมชนอย่างยั่งยืน ดังนั้น ทูทางวัฒนธรรมจึงเป็นส่วนประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งจังหวัดราชบุรีมีประชากรที่มีเชื้อสายหลากหลายถึง 8 ชาติดั้งเดิม ได้แก่ ไทยกะเหรี่ยง ไทยเขมร ไทยเชื้อสายจีน ไทยทรงดำ ไทยพื้นถิ่น ไทยมอญ ไทยยวน และไทยลาวเวียง (Bantaotuk, 2000, pp. 4-11) จังหวัดราชบุรีจึงมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต อันเป็นต้นทุนสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

เหมาะแก่การพัฒนาให้เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สำคัญของประเทศ

อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวทุกรูปแบบต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเพื่อประโยชน์อันสูงส่งต่อถึงชนรุ่นหลัง ความยั่งยืนประกอบด้วย ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ความยั่งยืนด้านสังคมและวัฒนธรรม (Cooper, 2012, pp. 121-122) ซึ่งจังหวัดราชบุรียังคงขาดแนวทางหรือยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืน จึงมีความจำเป็นในการกำหนดแนวทางดังกล่าวเพื่อสร้างความยั่งยืนและสืบทอดประโยชน์จากการท่องเที่ยวแก่ชนรุ่นหลัง และการทำให้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้นั้น ผู้เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว ต้องบูรณาการความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น ๆ ผู้วิจัยจึงได้สำรวจความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดราชบุรีเป็นสำคัญ เพื่อให้ผลการวิจัยสะท้อนถึงแนวทางที่ยั่งยืน เพื่อก่อให้เกิดการส่งต่อประโยชน์สูงสุดแก่ชนรุ่นหลังสืบไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนในจังหวัดราชบุรี

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนในจังหวัดราชบุรี

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน 32 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงจากความเห็นของตัวแทนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดราชบุรี จำแนกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. ภาครัฐ ได้แก่ ผู้แทนเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การวางแผนยุทธศาสตร์ และการพัฒนาจังหวัดราชบุรี ซึ่งประกอบด้วย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานราชบุรี การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดราชบุรี สำนักงานยุทธศาสตร์จังหวัดราชบุรี สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดราชบุรี สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดราชบุรี สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี และองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี จำนวน 8 คน

2. ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้แทนจากผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย ผู้ประกอบการธุรกิจแหล่งท่องเที่ยว ธุรกิจที่พัก ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจขนส่ง ภัตตาคารและร้านอาหาร และร้านจำหน่ายของที่ระลึก จำนวน 8 คน

3. ภาคประชาชน ได้แก่ ผู้แทนชุมชนในอำเภอเมืองราชบุรี อำเภอจอมบึง อำเภอสวนผึ้ง อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอบ้านโป่ง อำเภอบางแพ อำเภอโพธาราม และอำเภอบ้านคา จำนวน 8 คน

4. นักท่องเที่ยว ได้แก่ ตัวแทนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดราชบุรี จำนวน 8 คน

4. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

Wisudthiluck et al. (2013, p. 68) สรุปไว้ว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทยเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และเป็นพัฒนาการมาจากความคาดหวังที่มองว่าการท่องเที่ยวคือเครื่องมือที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รัฐบาลจึงมีความมุ่งมั่นที่จะปรับโครงสร้างการผลิตและการบริการของประเทศให้เป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยเน้นการผลิตสินค้าและบริการที่เพิ่มคุณค่าของสินค้าและบริการ บนฐานความรู้และนวัตกรรม ซึ่งบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) เป็นต้นมา โดยที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดแบ่งอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของไทยออกเป็น 4 สาขาหลัก 15 กลุ่มอุตสาหกรรมย่อยโดยยึดตามกรอบขององค์การความร่วมมือเพื่อการค้าและการพัฒนา (UNCTAD) และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ถือเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่มีศักยภาพของประเทศ

Richards and Marques (2012, pp. 1-11) ได้ศึกษาเรื่อง Exploring Creative Tourism: Editors Introduction (การค้นพบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์) พบว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้เติบโตอย่างรวดเร็วในทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการที่เพิ่มขึ้นของผู้บริโภคในการพัฒนา

ศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์ของตน และเชื่อมต่อกับเครือข่ายสร้างสรรค์ รวมถึงความต้องการของผู้ผลิตและตลาดส่วนกรณีศึกษาในประเด็นพิเศษ ได้ตรวจสอบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในบริบทที่แตกต่างกัน และนำเสนอรูปแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสาขาต่าง ๆ เช่น ดนตรี ศิลปะมรดกและงานฝีมือ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จึงสามารถจัดได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบเครือข่ายซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ผลิตและผู้บริโภคในการเชื่อมโยงซึ่งกันและกันและเพื่อสร้างมูลค่าจากการพบปะเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน

Korez-Vide (2013, pp. 35-57) ได้ศึกษาเรื่อง Enforcing Sustainability Principles in Tourism via Creative Tourism Development (การเสริมสร้างความยั่งยืนแก่การท่องเที่ยวโดยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์) พบว่าปัจจุบันเศรษฐกิจโลกที่ท้าทายสังคมและสิ่งแวดล้อมส่งผลให้มีเครื่องมือใหม่สำหรับการบรรลุข้อได้เปรียบในการแข่งขันระหว่างประเทศและความยั่งยืนของประเทศ ในยุคเศรษฐกิจที่เข้มแข็งยิ่งต้องแข่งขันกันในด้านทักษะ และเมื่อศิลปะและวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในการควบคุมวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ที่อิงวัฒนธรรมจึงกำลังได้รับความสำคัญ ด้วยการเปลี่ยนแปลงและความกังวลด้านความยั่งยืนเหล่านี้ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงต้องถูกพัฒนารูปแบบใหม่ หนึ่งในนั้นคือการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดย Korez-Vide ได้เสนอความเป็นไปได้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการสร้างประสบการณ์ร่วมกับนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยจึงแนะนำความต้องการและอุปทานที่หลากหลายสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมร่วมสมัย รวมถึงปัจจัยความต้องการหลายประการสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่อิงวัฒนธรรมและการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคมร่วมสมัย ในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนนี้ Korez-Vide แสดงให้เห็นถึงวิธีการสร้างความสมดุลที่เหมาะสมระหว่างแง่มุมทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ผ่านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จากการวิเคราะห์เชิงประจักษ์ ผู้วิจัยพบว่าการแข่งขันระดับนานาชาติของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไม่เพียงแต่จะเชื่อมโยงกับความยั่งยืนเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับแง่มุมอื่น ๆ ของความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของแต่ละบุคคลและจะต้องพิจารณาจากมุมมองเชิงระบบด้วย

4.2 การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Cooper (2012, pp. 121-122) กล่าวว่า ความยั่งยืนประกอบด้วย 3 สาขาหลัก ได้แก่ (1) ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การจ้างงานและการสร้างรายได้ให้ชุมชนในระยะยาวและการพัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (2) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการดูแลรักษาทรัพยากรอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการกำหนดขอบเขตการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์ และ (3) ความยั่งยืนด้าน

คณะ

สังคมและวัฒนธรรม อันจะต้องวางอยู่บนรากฐานของหลักความยุติธรรมและหลักความเท่าเทียมกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาในระยะยาว การเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสของคนในสังคมจะต้องมีความเท่าเทียมกัน สิทธิมนุษยชนและผลประโยชน์อื่น ๆ

Poolpipat (2002, pp. 35-57) กล่าวว่าหลักการของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ได้แก่ (1) การใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรสังคม และทรัพยากรวัฒนธรรม (2) การลดการบริโภคเกินความจำเป็นและการลดของเสีย (3) การรักษาความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรสังคม และทรัพยากรวัฒนธรรม (4) การบูรณาการการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับกรอบแผนกลยุทธ์ของภาครัฐ (5) การท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมในท้องถิ่น โดยคำนึงถึงราคาและคุณค่าของทรัพยากรไว้ (6) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (7) การประสานความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาและลดข้อขัดแย้ง (8) การฝึกอบรมบุคลากรโดยสอดคล้องกับความต้องการพัฒนาแบบยั่งยืน (9) การสื่อสารข้อมูลข่าวสารที่มุ่งสร้างความเคารพต่อทรัพยากรที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวและยังเป็นการช่วยยกระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง และ (10) การวิจัยและติดตามผลเพื่อตรวจสอบประสิทธิผลการดำเนินงาน และสรุปปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่นำสู่แนวทางการแก้ไขที่เป็นประโยชน์ต่อไป

Onpreeda (2015) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม (2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม และ (3) เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงครามให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ผลการวิจัยพบว่า (1) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ปัจจัยด้านการสร้าง และเผยแพร่ภาพลักษณ์อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการพัฒนากรอบการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ปัจจัยด้านการพัฒนาคุณภาพสินค้า และศักยภาพบุคลากรและการบริการด้านการท่องเที่ยวตามลำดับ (2) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและจังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ความผูกพันต่อแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การสร้างความยั่งยืนทางวัฒนธรรม และนโยบายการท่องเที่ยว ซึ่งปัจจัยทั้ง 5 นี้สามารถอธิบายความผันแปรของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงครามได้ ร้อยละ 70.20 และ (3) ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงครามประกอบไปด้วยการปฏิบัติที่สำคัญ 8 ประการ ได้แก่ การส่งเสริมความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน และ

ชุมชนในลักษณะเครือข่ายเพื่อการกำหนดนโยบายรวมถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติที่มีลักษณะรวมศูนย์ การพัฒนาคุณภาพสินค้าศักยภาพบุคลากร และการบริการด้านการท่องเที่ยว การบูรณาการด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนร่วมกันเพื่อป้องกันความผิดพลาดในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้สอดคล้อง และอำนวยความสะดวกการบริหารจัดการการท่องเที่ยว การปรับปรุงการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ระยะยาวทางเศรษฐกิจ การสร้างศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานวัฒนธรรม โดยมุ่งพัฒนาเอกลักษณ์วัฒนธรรมชุมชนให้เป็นจุดเด่น และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติให้คงอยู่ โดยปรับปรุงสภาพพื้นที่ให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยว สภาพภูมิทัศน์ในพื้นที่ไม่ถูกทำลายโดยนักท่องเที่ยว ตลอดจนการจัดการขยะมูลฝอยในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อป้องกันปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว

4.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว

Khittasangka (2010, pp.31-32) ได้กล่าวถึงการวางแผนกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ หรือแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ว่าเป็นกระบวนการกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์ และแผนงาน หน้าที่ขั้นพื้นฐานของการวางแผนคือการมองภาพในอนาคตของสถานที่ท่องเที่ยวที่ การวางแผนจึงเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ต้องอาศัยความยืดหยุ่นและการทบทวนแผนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ในการวางแผน ซึ่งได้แก่คณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยว องค์การปกครองท้องถิ่น ผู้กำหนดนโยบายการท่องเที่ยว กลุ่มประชาชนในสถานที่ท่องเที่ยวและองค์กรธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการที่เป็นวงจร อันประกอบด้วยการศึกษาชุมชน การตรวจสอบทรัพยากร การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การวิเคราะห์ SWOT / TOWS การกำหนดหลักการนำทาง การกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดพันธกิจ การแสวงหายุทธศาสตร์และเป้าหมาย การสร้างกลยุทธ์และโครงการ การประเมินผลและปรับแผน ซึ่งประกอบไปด้วยเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพที่สำคัญหลายชนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครื่องมือการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว (Tourism Resource Audit) เพื่อให้ได้ข้อมูลมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และการวิเคราะห์ SWOT / TOWS เพื่อนำไปสู่หลักนำทางในการกำหนดยุทธศาสตร์

Chinachot (2016) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวแบบยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และจัดองค์ประกอบและตัวแบบของยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ของสวนผึ้ง และ (2) จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาตัวแบบยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง โดยการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานวิธีด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ โดยในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น ใช้การวิเคราะห์เอกสาร จากนั้นจะใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัย คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการในพื้นที่ และนักวิชาการ ในอำเภอสวนผึ้ง จำนวน 17 คน เพื่อข้อมูลพื้นฐาน แบบแผน และรูปแบบ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง ลำดับต่อมาเป็นการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อให้ได้ทราบถึง แนวโน้มขององค์ประกอบประเด็นตัวแบบยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง สำหรับการวิจัยเชิงสำรวจโดยนำแบบสอบถามให้กับนักท่องเที่ยวผู้เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่สวนผึ้ง จำนวน 300 คน ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) จากนั้นจึงสังเคราะห์นโยบายแนวทางที่เป็นประเด็นยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้งด้วยการจัดประชุมเชิงนโยบาย (Policy Meeting) ผลการวิจัย พบว่า ยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพเพื่อตัวแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง จะเป็นแนวทางที่จะสามารถช่วยพัฒนาของการท่องเที่ยวของสวนผึ้ง จากความร่วมมือของทุกภาคส่วน ในการส่งเสริมสินค้าหรือบริการ รวมถึงกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ และมีคุณภาพ อนุรักษ์ไว้ซึ่งธรรมชาติ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในเวลาเดียวกัน นำมาซึ่งแรงดึงดูดทางการท่องเที่ยวในกลุ่มลูกค้าคุณภาพ ให้สามารถมาท่องเที่ยว และเรียนรู้ สร้างความประทับใจในการท่องเที่ยว เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจทั้งชุมชน และผู้ลงทุน ทำให้การท่องเที่ยวในอำเภอสวนผึ้งนั้นเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน Chinachot จึงได้นำเสนอองค์ประกอบของยุทธศาสตร์ ใน 9 องค์ประกอบ ในชื่อ PESS+DIMPE โดยองค์ประกอบภายนอกเป็นองค์ประกอบการจัดการคุณภาพได้แก่ (1) ผลงาน (2) ประสิทธิภาพ (3) มาตรฐาน (4) ความพึงพอใจ และองค์ประกอบภายใน การ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง ได้แก่ (5) พื้นที่ท่องเที่ยว (6) นวัตกรรม (7) บุคลากร (8) กระบวนการ (9) เศรษฐกิจ

4.4 เศรษฐกิจดิจิทัล

Tapscott (1994, pp. 27-40) ได้วิเคราะห์เกี่ยวกับเศรษฐกิจดิจิทัลไว้ 4 ภาค ได้แก่

1) ภาคเศรษฐกิจยุคใหม่ที่เรีองรอง จะเกิดขึ้นโดยอินเทอร์เน็ต ช่องทางการส่งผ่านข้อมูลขนาดใหญ่ (อาจหมายถึง 3G 4G หรือ 5G ในปัจจุบัน) จะเป็นตัวกระตุ้นให้เศรษฐกิจตั้งแต่ระดับรากหญ้าไปจนถึงภาครัฐและทั่วโลกต้องเปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่มีวันเหมือนเดิม เกิดเป็นธุรกิจเครือข่ายข้ามโลก ที่เกิดจากคนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ได้มากมาย จนเกิดการพัฒนาในระดับปัจเจก หรือทำให้ตัวเองเก่งขึ้น เมื่อเราเก่งขึ้น เรา

สามารถใช้อินเทอร์เน็ตจับกลุ่มกับคนที่มีความสนใจเหมือนกันได้ง่ายขึ้น เช่น E-mail หรือ Webboard สาธารณะ จนกลายมาเป็นองค์กรที่ขยายตัวออกไปในแนวระนาบ ไม่ใช่แนวตั้งแบบสั่งการจากบนลงล่างเหมือนบริษัทยักษ์ใหญ่แบบเดิม ๆ

2) ภาคการทำงานข้ามเครือข่าย คนทั่วโลกจะสามารถทำงานร่วมกันได้ โดยปราศจากปัญหาเรื่องพื้นที่ หรือ Geolocation เช่น คนในอินเดียสามารถทำงานให้กับคนในนิวยอร์กได้ แล้วเชื่อมต่อไปยังคนในโตเกียว การทำงานเกิดการขยายตัวมากมายพร้อมกันทั่วโลก ทำให้ภาครัฐต้องเปลี่ยนวิธีการทำงาน เช่น จากที่เราต้องเข้าไปติดต่อเจ้าหน้าที่เพื่อขอข้อมูลที่เราต้องการจะเปลี่ยนไปคือเราสามารถเข้าถึงข้อมูลได้เองโดยผ่านทางอินเทอร์เน็ต ธุรกิจภาคการเดินทางและท่องเที่ยวจะเปลี่ยนไปอย่างมาก คนกลาง เช่น บริษัททัวร์ที่รับจองโรงแรมหรือตั๋วเครื่องบินจะถูกลดบทบาท เนื่องจากนักท่องเที่ยวสามารถซื้อตรงได้เองผ่านอินเทอร์เน็ต เพราะทุกคนสามารถเดินทางผ่านสายเคเบิลในการเข้าถึงข้อมูลแบบอัติโนมัติทันทีทั่วโลก ธุรกิจจะเปลี่ยนเป็นความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และเทคโนโลยีจะทำให้สิ่งต่าง ๆ ล้าสมัยอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องมีการเรียนรู้สิ่งใหม่อยู่เสมอ

3) ภาคภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลง เพราะเมื่อทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลและความรู้ได้ ทำให้ทุกคนสามารถขึ้นมาเป็นผู้นำได้ในบางช่วงเวลาที่แตกต่างกัน สมัยก่อนความรู้ถูกเก็บไว้กับเฉพาะระดับ C-level หรือผู้บริหาร หรือผู้นำเท่านั้น แต่เมื่ออินเทอร์เน็ตทำให้ทุกคนเข้าถึงความรู้ และองค์กรก็ต้องพยายามทำให้พนักงานทุกคนมีความรู้เพื่อแข่งขันในธุรกิจได้ เลยเป็นเหตุผลที่ใครก็กลายเป็นผู้นำได้ ไม่ว่าจะเป็นเสมียน หรือพนักงานแผนกไอทีก็ตาม

4) ภาคผู้นำดิจิทัล ที่ว่าด้วยเรื่องของความเป็นส่วนตัวที่ต้องนิยามใหม่ เนื่องจากทุกอย่างในยุคดิจิทัลกลายเป็น 0 และ 1 และสามารถคัดลอกกันได้โดยไม่ต้องมีวัตถุตัวกลาง ทำให้ข้อมูลทุกอย่างที่เคยเป็นของเราจากกลายเป็นของผู้อื่น ซึ่ง Tapscott ทำนายว่าผู้ประกอบการในยุคนี้จะต้องสอนลูกหลานในเรื่องการปกป้องความเป็นส่วนตัวอย่างจริงจัง และความเป็นส่วนตัวจะกลายเป็นสิ่งมีค่า มีราคาที่จะต้องจ่าย นอกจากนี้บริษัทต่าง ๆ จะต้องมีความรับผิดชอบต่อความระมัดระวังในการทำธุรกิจมากขึ้น เพราะข้อมูลต่าง ๆ ที่เคยปกปิดได้เมื่อ 20 ปีก่อนอาจจะไม่ใช่ความลับของบริษัทอีกต่อไป หากเคยกระทำความผิดที่ไม่ดีไว้ก็อาจถูกเปิดโปงได้ง่ายขึ้น จนในที่สุดเกิดเป็นสำนึกทางสังคมที่มีมากขึ้นกว่าเมื่อก่อน กล่าวคือ ความรับผิดชอบต่อธุรกิจจะถูกพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล

4.5 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

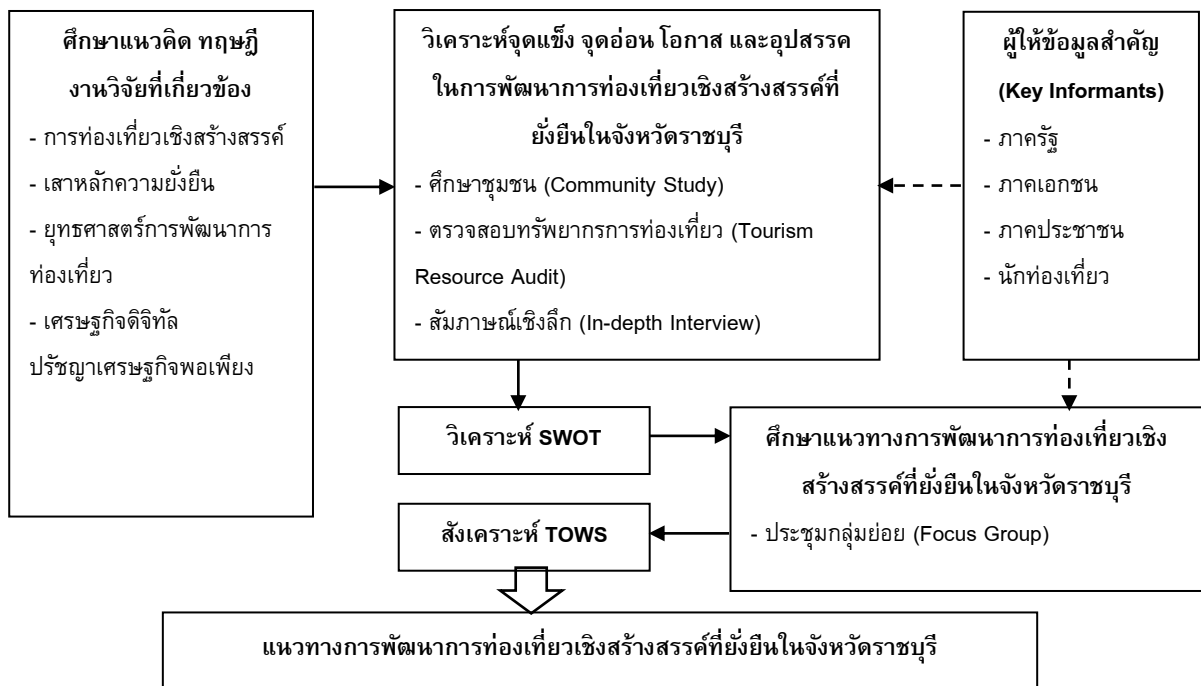
Tantivejkul (2006, p. 112) ได้สรุปไว้ว่าการปฏิบัติตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถกระทำได้โดย (1) ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความ

คณะ

ฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ดังพระราชดำรัสที่ว่า “ความเป็นอยู่ที่ดีต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง” (2) ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องสุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำรัสที่ว่า “ความเจริญของคนทั้งหลายย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพชอบเป็นหลักสำคัญ” (3) ลดละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในการการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้อย่างรุนแรงดังอดีต ซึ่งมีพระราชดำรัสเรื่องนี้ว่า “ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึง ความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนาและการกระทำไม่ใช้ได้มาด้วยความบังเอิญหรือการแก่งแย่งเบียดบังมา

จากผู้อื่น” (4) ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากทุกข์ยากในครั้งนี้อย่างต้องชวนช่วยไฝหาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ และ (5) ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่วให้หมดสิ้นไป ดังที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรได้พระราชทานพระบรมราโชวาทว่า “พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัว ทำลายผู้อื่น พยายามลด พยายามละความชั่วที่ตัวเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้กับตัวเองอยู่เสมอ พยายามรักษาและเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้นให้งอกงามสมบูรณ์ขึ้น” (Tantivejkul, 2006, p. 1 1 2)

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

6. วิธีการดำเนินงานวิจัย

6.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมแนวคิด ทฤษฎีของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืน

6.2 ผู้วิจัยลงพื้นที่จังหวัดราชบุรีเพื่อศึกษาชุมชน และตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบรายงานการศึกษาชุมชน (Community Study Checklist) และแบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource Audit)

6.3 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญของจังหวัดราชบุรีโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยวิธี

เฉพาะเจาะจง ซึ่งเกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ คัดเลือกจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ต่อการท่องเที่ยวจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย ผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว จำนวน 32 คน (ภาคละ 8 คน) จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ SWOT เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนในจังหวัดราชบุรี

6.4 ผู้วิจัยดำเนินการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อกำหนดโครงการต่างๆ ที่สอดคล้องกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนในจังหวัดราชบุรี ตามกรอบของหลักการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง ซึ่งเกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ คัดเลือกจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

(Stakeholder) ต่อการท่องเที่ยวจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยวจำนวน 4 คน (ภาคละ 1 คน) จากนั้นผู้วิจัยได้นำผลการประชุมกลุ่มย่อยมาสังเคราะห์ TOWS เพื่อกำหนดกลยุทธ์ที่เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี

7. ผลการวิจัย

7.1 ผลการศึกษาชุมชนในจังหวัดราชบุรี

จากการศึกษาแผนพัฒนาจังหวัดราชบุรี (พ.ศ. 2561-2565) โดยกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดราชบุรี (Strategy and information for provincial development Subdivision, Ratchaburi Provincial Office, 2020) พบว่าราชบุรีเป็นจังหวัดภาคกลางด้านตะวันตกที่มีภูมิประเทศอันหลากหลาย จากพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำแม่กลองสู่ภูเขาสูง มีเทือกเขาตะนาวศรีทอดตัวยาวเป็นแนวพรมแดนไทย-เมียนมาร์ มีขนาดใหญ่อันดับที่ 42 ของประเทศ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ประมาณ 100 กิโลเมตร มีอาณาเขตทิศเหนือติดต่อกับอำเภอด่านมะขามเตี้ย อำเภอท่าม่วง อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอเขาชัย้อย อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอกำแพงแสน อำเภอเมืองนครปฐม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร และอำเภอบางคนที อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และทิศตะวันตกติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ มี 10 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองราชบุรี อำเภอจอมบึง อำเภอสวนผึ้ง อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอบ้านโป่ง อำเภอบางแพ อำเภอโพธาราม อำเภอปากท่อ อำเภอวัดเพลงและอำเภอบ้านคา สภามุขมณฑลของจังหวัดราชบุรีแบ่งตามระดับความสูงของพื้นที่ โดยพื้นที่ของจังหวัดส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบและราบลุ่ม อยู่ทางด้านตะวันออกบริเวณสองฝั่งแม่น้ำกลองในเขตอำเภอเมืองราชบุรี อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอบางแพ อำเภอปากท่อและอำเภอวัดเพลง ส่วนพื้นที่ทางตอนกลางลาดมาทางตะวันตกในเขตอำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา อำเภอจอมบึง และด้านตะวันตกของอำเภอปากท่อ อำเภอเมือง อำเภอโพธาราม และอำเภอบ้านโป่ง เป็นที่ลาดเชิงเนินและที่ลาดเชิงเขา มีแม่น้ำภาชีและลำห้วยสาขาเป็นสายน้ำหลัก สำหรับพื้นที่ภูเขาสูงพบกระจายเป็นกลุ่มทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ บริเวณชายแดนมีเทือกเขาตะนาวศรีที่สูงชันด้านตะวันตกติดกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และเขตแดนด้านใต้ติดกับจังหวัดเพชรบุรีมีสภาพเป็นเทือกเขาสูงอุดมด้วยป่าดิบ ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรังและป่าไผ่ พบในเขตอำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา และอำเภอปากท่อด้านตะวันตก

จังหวัดราชบุรีมีชื่ออันเป็นมงคล ซึ่งหมายถึง “เมืองพระราชา” เป็นเมืองเก่าแก่เมืองหนึ่งของประเทศไทย มีความรุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีต พบได้จากหลักฐานทางโบราณสถานและโบราณวัตถุจำนวนมาก เช่น เมืองโบราณสมัยทวารวดีที่ตำบลคูบัว อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรีมีความหลากหลายทางเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ มีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมและประเพณี ประกอบด้วยชนหลายเชื้อชาติรวม 8 ชาติพันธุ์ ได้แก่ (1) ไทยกะเหรี่ยง พบอาศัยอยู่มากในพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา และอำเภอปากท่อ (2) ไทยเขมร พบอาศัยอยู่มากในพื้นที่อำเภอเมืองราชบุรี อำเภอโพธาราม อำเภอบางแพ และอำเภอวัดเพลง (3) ไทยเชื้อสายจีน พบอาศัยอยู่มากในพื้นที่อำเภอเมืองราชบุรี อำเภอบ้านโป่ง และอำเภอโพธาราม (4) ไทยทรงดำ พบอาศัยอยู่มากในพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอจอมบึง และอำเภอบางแพ (5) ไทยพื้นถิ่น พบอาศัยอยู่มากในพื้นที่เย็น อำเภอบางแพ และอำเภอวัดเพลง (6) ไทยมอญ พบอาศัยอยู่มากในพื้นที่อำเภอบ้านโป่ง และอำเภอโพธาราม (7) ไทยยวน พบอาศัยอยู่มากในพื้นที่อำเภอเมืองราชบุรี อำเภอโพธาราม อำเภอบ้านโป่ง อำเภอปากท่อ อำเภอจอมบึง อำเภอบางแพ และอำเภอสวนผึ้ง และ (8) ไทยลาวเวียง พบอาศัยอยู่มากในพื้นที่อำเภอเมืองราชบุรี อำเภอโพธาราม อำเภอบ้านโป่ง และอำเภอจอมบึง (Kromma, 2007) จังหวัดราชบุรีจึงเป็นแหล่งรวมวัฒนธรรมที่หลากหลายที่ยังพองคงเหลืออยู่ในพื้นที่ เช่น วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวไทยกะเหรี่ยง ประเพณีแข่งแข่งของชาวไทยเชื้อสายจีน และหนังใหญ่ (วัดขนอน) มหรสพเก่าแก่ของไทย ที่กล่าวกันว่ามาตั้งแต่สมัยสุโขทัย เป็นต้น

7.2 ผลการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดราชบุรี

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติเชิงสร้างสรรค์ที่โดดเด่นในจังหวัดราชบุรี ได้แก่ เทือกเขาตะนาวศรี เขาระจิมอุทยานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่น้ำภาชี เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาประทับช้าง จุดชมวิวห้วยคอกหมู น้ำตกเก้าชั้น (เก้าโจน) ธารน้ำร้อนบ่อคลึง พุน้ำร้อนโป่งกระทิง น้ำตกผาแดง น้ำตกชั๊บเตย น้ำตกห้วยสวนพลู อุทยานหินเขางู ถ้ำเขามิน ถ้ำจอมพล ถ้ำค้างคาวเขาช่องพราน ป่ายมสวนป่าสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ สวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีภาคกลาง อุทยานธรรมชาติวิทยาตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำภาชี คลองดำเนินสะดวก และบึงกระจับ

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ที่โดดเด่นในจังหวัดราชบุรี ได้แก่ วัดคงคาราม วัดมหาธาตุวรวิหาร วัดถ้ำภาชีเขาวง วัดถ้ำน้ำ วัดเขาช่องพราน วัดโพธิ์รัตนาราม วัดช่องลมพระอารามหลวง วัดอรัญญิกาวาส วัดพระศรีอารย์ วัดหนองหอย ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองราชบุรี ศาลเจ้าแม่เบิกไพร โบสถ์พระคริสตศฤทย์ เมืองโบราณคูบัว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติราชบุรี พิพิธภัณฑสถานใหญ่วัดขนอน จิปาถะภัณฑ์

คณะ

สถานบ้านคูบัว ศูนย์วัฒนธรรม 8 ชาติพันธุ์ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน วัดม่วง ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำบ้านหัวเขาจีน ตลาดน้ำเหล่าตั๊กลัก ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ตลาดเก่าเจ็ดเสมียน ตลาดเก่าโคกยี่ กาดวิถีชุมชนคูบัว ตลาดไธ้ปอ่ย ตลาดอมยิ้ม ท่าหลาดไท-ยวน โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มฯ โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริบ้านบ่อหวี ไร่ปลูกรัก ไร่รุ่งนาคำเนินสะดวก และเดอะบลูมส์ออร์คิดปาร์ค

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหรหรรรม เทศกาล และ ประเพณีเชิงสร้างสรรค์ที่โดดเด่นในจังหวัดราชบุรี ได้แก่ ประเพณีกินข้าวหอ ประเพณีวิ่งวัวลาน เทศกาลหนังใหญ่วัดขนอน งานสืบสานวัฒนธรรม 8 ชาติพันธุ์ ประเพณีไทยตะนาวศรี ประเพณีแข่งเรือยาวโพธาราม ปอยขันโตกรวมใจไทยวน เทศกาลดนตรี Season of Love Song Music Festival เทศกาลดนตรี Romantic Arts Festival เทศกาลแห่งแสงไฟและสื่อประสมจังหวัดราชบุรี เทศกาลองุ่นหวานและของดีดำเนินสะดวก งานกาชาดเที่ยวราชบุรีของดีเมืองไธ้ หอการค้าแฟร์ เทศกาลกินกุ้งของดีบางแพ เทศกาลสัปดาห์รดหวานบ้านคา งานสมโภชน์เจ้าพ่อหลักเมือง เทศกาลกินเจในท่าทวารวดีราชบุรี การแข่งขันวิ่งเทรลเขาประทับช้าง และการแข่งขันจักรยานหญิง Angle Challenge Cycling Festival

ทรัพยากรท่องเที่ยวกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่โดดเด่นในจังหวัดราชบุรี ได้แก่ ล่องเรือตามรอยเสด็จพระพุทธเจ้าหลวง สัมผัสวิถีชีวิตริมคลองดำเนินสะดวก ปั่นไธ้ม้งกร ทำเทียนหอม กวนกระยาสารท ชิมเต้าหู้ดำ ปั่นผาพิชิตเทือกเขาตะนาวศรี เดินวิ่งเพื่อสุขภาพราชบุรี ปั่นจักรยานเส้นทางสวนผึ้ง ชมธรรมชาติปลูกรุ่น กิจกรรมในรีสอร์ทเอกชน เช่น ให้อาหารแกะ ชิมม้า ยิงธนู ชิมช้อปตลาดวิถีไทย ชิมผลไม้เลิศรส เทียวตลาดน้ำและตลาดเก่าแก่ ปฏิบัติธรรม ผักสดและผักสมาริท่ามกลางธรรมชาติและขุนเขา

7.3 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

จุดแข็ง (Strengths) หรือปัจจัยภายในที่เป็นข้อได้เปรียบส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนในจังหวัดราชบุรี ได้แก่ (1) มีทำเลที่ตั้งอยู่ที่เข้าถึงง่าย เหมาะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เรียนรู้วัฒนธรรมประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (2) มีความเสี่ยงต่ำด้านภัยพิบัติ ภูมิคุ้มกันและอุทกภัย (3) มีทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญและโดดเด่น เช่น เทือกเขาตะนาวศรี ทะเลหมอก แสงอาทิตย์แรกที่เขากระโจม แม่น้ำแม่กลอง คลองดำเนินสะดวก เป็นต้น (4) เป็นแหล่งรวมวัฒนธรรม 8 ชาติพันธุ์ มีการสืบทอดวัฒนธรรมของแต่ละชาติพันธุ์อย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน (5) มีผลผลิตทางการเกษตรเพื่อการส่งออกที่หลากหลาย เช่น ปลาช่อนงาม สุนัข มะพร้าว สับปะรด ชมพู สามารถต่อยอดสู่การพัฒนาเป็นแบรนด์ระดับพรีเมียมได้ (6) มีอุตสาหกรรมอาหารระดับเมืองอุตสาหกรรมอาหารแห่งเอเชีย (7) มีทรัพยากรบริการ โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์ ภัตตาคาร ร้านอาหาร อยู่บริเวณใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวเป็น

จำนวนมาก และ (8) มีเส้นทางคมนาคมทั้งทางบก ทางราง และ ทางน้ำ สามารถรองรับระบบโลจิสติกส์สำหรับผลผลิตการเกษตร และการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

จุดอ่อน (Weaknesses) หรือปัจจัยภายในที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนในจังหวัดราชบุรี ได้แก่ (1) ขาดแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน (2) ขาดคณะทำงานขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน แบบบูรณาการทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง (3) ขาดแผนการตลาดดิจิทัลและสื่อออนไลน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนของจังหวัด (4) ขาดแผนการดูแลรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรสิ่งแวดล้อม (5) ขาดการสนับสนุนส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนโดยชุมชน (6) มีการบุกรุกพื้นที่สาธารณะ ทำลายทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ป่าเทือกเขาตะนาวศรีเพื่อการขยายพื้นที่การเกษตร สร้างรีสอร์ท และแหล่งท่องเที่ยว และ (7) มีการใช้สารเคมีในการทำการเกษตร ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ประชาชน นักท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรดิน

โอกาส (Opportunities) หรือปัจจัยภายนอกซึ่งส่งผลดีและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนในจังหวัดราชบุรี ได้แก่ (1) มีการพัฒนาระบบการขนส่งเพื่อการเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจและการค้าอาเซียน และเชื่อมโยงกับกลุ่มจังหวัดใกล้เคียง (2) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการสื่อสารโดยผ่านช่องทางออนไลน์ ทำให้เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายได้ง่ายขึ้น (3) ภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ เช่น นโยบายเมืองเกษตรสีเขียว สามารถต่อยอดเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสร้างสรรค์ได้ (4) รัฐบาลไทยมีความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นผลให้แนวชายแดนไม่มีปัจจัยที่เร่งเร้าต่อความมั่นคงสามารถส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวพรมแดนธรรมชาติเชิงสร้างสรรค์ได้ (5) ภาครัฐกำหนดให้จังหวัดราชบุรีเป็น 1 ใน 12 เมืองต้องห้ามพลาด (6) จังหวัดใกล้เคียง เช่น เพชรบุรี กาญจนบุรี เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพการท่องเที่ยว สามารถเชื่อมโยงกับจังหวัดราชบุรี และจัดตั้งเป็นคลัสเตอร์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้

อุปสรรค (Threats) หรือปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนในจังหวัดราชบุรี ได้แก่ (1) ประเทศคู่แข่งมีการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวให้สูงขึ้น (2) ภาครัฐไม่สามารถสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวได้ครบทุกพื้นที่ (3) การพัฒนาของประเทศในภาพรวมยังขาดความต่อเนื่อง มักถูกปรับเปลี่ยนไปตามนโยบาย รวมถึงการปรับเปลี่ยนบุคลากรผู้รับผิดชอบ (4) เศรษฐกิจโลกอยู่ในช่วงขาลง และ (5) การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19)

7.4 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนในจังหวัดราชบุรี

7.4.1 ที่ประชุมกลุ่มย่อยได้ประชุมหารือกันเพื่อ กำหนดโครงการต่างๆ ที่สอดคล้องกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ อุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนใน จังหวัดราชบุรี โดยการตรวจสอบว่าโครงการที่กำหนดขึ้นมาเป็น โครงการที่นำไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนหรือไม่นั้น ใช้หลักการ ตารางที่ 1 ผลการประชุมกลุ่มย่อย: โครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนในจังหวัดราชบุรี

การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนทั้ง 10 ประการที่ระบุไว้ในข้อ 4.2 เป็น เกณฑ์ในการตรวจสอบ ผลการตรวจสอบพบว่าทุกโครงการตาม มติที่ประชุมมีความสอดคล้องกับหลักการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ดังนี้

ชื่อโครงการ	ความสอดคล้องกับหลักการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน									
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
สร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แหล่งวัฒนธรรม เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	✓		✓		✓	✓	✓		✓	
สร้างช่องทางกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบออนไลน์อย่างครบวงจร	✓	✓		✓		✓			✓	
สร้างแบรนด์การท่องเที่ยวไร้พรมแดนเชิงสร้างสรรค์สาม สัมพันธ์ประเทศเพื่อนบ้าน	✓				✓	✓	✓		✓	
สร้างคลัสเตอร์การท่องเที่ยวสร้างสรรค์ดินแดนวัฒนธรรม สามบุรี (ราชบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี)	✓		✓		✓	✓	✓		✓	
ยกระดับเศรษฐกิจการเกษตรท้องถิ่นเพื่อเป็นทุน พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของพื้นที่	✓			✓	✓	✓	✓	✓		
สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสร้างสรรค์โดย ชุมชน ผลานเส้นทางทั้งทางบกและทางน้ำ	✓			✓	✓	✓	✓	✓		
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นำชาวโลกสู่วิถี เศรษฐกิจพอเพียง	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		
สร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเชิงสมุนไพรไทยสร้างสรรค์ เพิ่มภูมิเพิ่มพลังร่างกายแข็งแรง	✓		✓		✓	✓		✓		
สร้างแผนยุทธศาสตร์และจัดตั้งคณะทำงานบูรณาการทุก ภาคส่วนภายในจังหวัดเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง สร้างสรรค์อย่างยั่งยืน	✓	✓	✓	✓		✓	✓			
สร้างแผนการตลาดดิจิทัลและสื่อออนไลน์เพื่อส่งเสริมการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนของจังหวัด				✓		✓		✓	✓	
ให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนแก่ ชุมชนเพื่อนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	
รณรงค์ขับขี่ยานยนต์ งดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ งดสูบบุหรี่ งดใช้ถุงพลาสติก		✓		✓			✓		✓	
กำหนดนโยบายเพื่อบังคับใช้แผนยุทธศาสตร์เพื่อ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนอย่าง ต่อเนื่อง	✓	✓	✓			✓	✓	✓		
สร้างแผนการดูแลรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรสิ่งแวดล้อม	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		
จัดระเบียบการท่องเที่ยวโดยเอกชนในแหล่งท่องเที่ยว ธรรมชาติและพื้นที่เปราะบาง	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		
จัดตั้งโครงการเมืองอนามัยผู้สูงอายุโรคระบาด						✓	✓	✓		
วิจัยและติดตามผลการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดราชบุรี						✓			✓	✓

หมายเหตุ : หลักการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ได้แก่ (1) การใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (2) การลดการบริโภคเกินความจำเป็นและการลดของเสีย (3) การรักษาความหลากหลายของทรัพยากร (4) การบูรณาการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับกรอบแผนกลยุทธ์ของภาครัฐ (5) การท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมในท้องถิ่น (6) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (7) การประสานความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

คณะ

(Stakeholders) (8) การฝึกอบรมบุคลากร (9) การสื่อสารข้อมูลข่าวสารที่มุ่งสร้างความเคารพต่อทรัพยากร และ (10) การวิจัยและติดตามผลเพื่อตรวจสอบประสิทธิผลการดำเนินงาน (Poolpipat, 2002, pp. 35-57)

7.4.2 ผู้วิจัยได้นำโครงการที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อยมาสังเคราะห์ TOWS เพื่อกำหนดกลยุทธ์ที่เป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนในจังหวัดราชบุรี การสังเคราะห์ดังกล่าวเป็นการจับคู่ระหว่างปัจจัยภายนอกกับปัจจัยภายในทั้งหมด 4 คู่ ได้แก่ จุดแข็งกับโอกาส (Strength + Opportunity : SO) หรือกลยุทธ์เชิงรุก จุดอ่อนกับโอกาส (Weakness + Opportunity : WO) หรือกลยุทธ์เชิงแก้ไข จุดแข็งกับอุปสรรค (Strength + Threat : ST) หรือกลยุทธ์เชิงป้องกัน และจุดอ่อนกับอุปสรรค (Weakness + Threat : WT) หรือกลยุทธ์เชิงรับ ทำให้เกิดแนวทางดังนี้

กลยุทธ์เชิงรุก ได้แก่ (1) การสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แหล่งวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (2) การสร้างช่องทางการจูงใจกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบออนไลน์อย่างครบวงจร (3) การสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวไร้พรมแดนเชิงสร้างสรรค์สานสัมพันธ์ประเทศเพื่อนบ้าน และ (4) การสร้างคลัสเตอร์การท่องเที่ยวสร้างสรรค์ดินแดนวัฒนธรรมสามบุรี (ราชบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี)

กลยุทธ์เชิงแก้ไข ได้แก่ (1) การสร้างแผนยุทธศาสตร์และจัดตั้งคณะทำงานบูรณาการทุกภาคส่วนภายในจังหวัดเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน (2) การสร้าง

แผนการตลาดดิจิทัลและสื่อออนไลน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนของจังหวัด (3) การให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนแก่ชุมชนเพื่อนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น และ (4) การรณรงค์ขับชื้อปลอดภัย ว่างเมาเราไม่ขับ อุบัติเหตุเป็นศูนย์

กลยุทธ์เชิงป้องกัน ได้แก่ (1) การยกระดับเศรษฐกิจการเกษตรท้องถิ่นเพื่อเป็นทุนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของพื้นที่ (2) การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสร้างสรรค์โดยชุมชนผสานเส้นทางทั้งทางบกและทางน้ำ (3) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นำชาวโลกสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง และ (4) การสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเชิงสมุนไพรไทยสร้างสรรค์เพิ่มภูมิเพิ่มพลังร่างกายแข็งแรง

กลยุทธ์เชิงรับ ได้แก่ (1) การกำหนดนโยบายเพื่อบังคับใช้แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง (2) การสร้างแผนการดูแลรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรสิ่งแวดล้อม (3) การจัดระเบียบการท่องเที่ยวโดยเอกชนในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและพื้นที่เปราะบาง (4) การจัดตั้งโครงการเมืองอนามัยสุขภาพโรคระบาด และ (5) การวิจัยและติดตามผลการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 2 ผลการสังเคราะห์ TOWS : กลยุทธ์หรือแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนในจังหวัดราชบุรี

	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
ปัจจัยภายใน	<ol style="list-style-type: none"> มีทำเลที่ตั้งอยู่เข้าถึงง่าย เหมาะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีความเสี่ยงด้านภัยพิบัติต่ำ มีทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญและโดดเด่น เป็นแหล่งวัฒนธรรม 8 ชาติพันธุ์ มีผลผลิตทางการเกษตรเพื่อการส่งออกที่หลากหลาย มีอุตสาหกรรมอาหารระดับเมืองอุตสาหกรรมอาหารแห่งเอเชีย มีทรัพยากรบริการ อยู่บริเวณใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยว มีเส้นทางคมนาคมสะดวก 	<ol style="list-style-type: none"> ขาดแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน ขาดคณะทำงานขับเคลื่อนแผนฯ แบบบูรณาการทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง ขาดแผนการตลาดดิจิทัลและสื่อออนไลน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ขาดแผนการดูแลรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ขาดการสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนโดยชุมชน มีการบุกรุกพื้นที่ป่า เพื่อการขยายพื้นที่การเกษตรสร้างรีสอร์ท และแหล่งท่องเที่ยว ใช้สารเคมีในการทำการเกษตร มีปัญหาอุบัติเหตุทางจราจร เนื่องจากเป็นพื้นที่เชื่อมโยงสู่ภาคใต้และภาคตะวันตก
ปัจจัยภายนอก		

ตารางที่ 2 ผลการสังเคราะห์ TOWS : กลยุทธ์หรือแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนในจังหวัดราชบุรี (ต่อ)

โอกาส (O)	กลยุทธ์เชิงรุก (SO)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)
1. มีการพัฒนาระบบการขนส่งเพื่อการเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจอาเซียน 2. การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการสื่อสาร ผ่านช่องทางออนไลน์ 3. นโยบายภาครัฐส่งเสริมการเกษตร เช่น นโยบายเมืองเกษตรสีเขียว 4. ภาครัฐมีความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน 5. จังหวัดราชบุรีเป็น 1 ใน 12 เมืองต้องห้ามพลาต 6. จังหวัดใกล้เคียงมีศักยภาพการท่องเที่ยว	1. สร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แหล่งวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 2. สร้างช่องทางการจองกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบออนไลน์อย่างครบวงจร 3. สร้างแบรนด์การท่องเที่ยวไร้พรมแดนเชิงสร้างสรรค์สานสัมพันธ์ประเทศเพื่อนบ้าน 4. สร้างคลัสเตอร์การท่องเที่ยวสร้างสรรค์ดินแดนวัฒนธรรมสามบุรี (ราชบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี)	1. สร้างแผนยุทธศาสตร์และจัดตั้งคณะทำงานบูรณาการทุกภาคส่วนภายในจังหวัดเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน 2. สร้างแผนการตลาดดิจิทัลและสื่อออนไลน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนของจังหวัด 3. ให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนแก่ชุมชนเพื่อนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น 4. รณรงค์ขับขี่ยานยนต์สาธารณะไม่ขับอุบัติเหตุเป็นศูนย์
1. ประเทศคู่แข่งมีศักยภาพการท่องเที่ยวสูง 2. ภาครัฐไม่สามารถสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวได้ครบทุกพื้นที่ 3. การพัฒนาของประเทศในภาพรวมยังขาดความต่อเนื่อง 4. เศรษฐกิจโลกลอยในช่วงชาลง 5. การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19)	1. ยกกระดับเศรษฐกิจการเกษตรท้องถิ่นเพื่อเป็นทุนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของพื้นที่ 2. สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสร้างสรรค์โดยชุมชน ผสานเส้นทางทั้งทางบกและทางน้ำ 3. พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นำชาวโลกสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง 4. สร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเชิงสมุนไพรไทยสร้างสรรค์เพิ่มภูมิเพิ่มพลังร่างกายแข็งแรง	1. กำหนดนโยบายเพื่อบังคับใช้แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง 2. สร้างแผนการดูแลรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรสิ่งแวดล้อม 3. จัดระเบียบการท่องเที่ยวโดยเอกชนในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและพื้นที่เปราะบาง 4. จัดตั้งโครงการเมืองอนามัยสุขภาพโรคระบาด 5. วิจัยและติดตามผลการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดราชบุรี

8. อภิปรายผล

8.1 การอภิปรายผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนในจังหวัดราชบุรี

จากการที่จังหวัดราชบุรีมีทำเลที่ตั้งอยู่เป็นศูนย์กลางภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีลักษณะภูมิประเทศที่มีความเสี่ยงจากภัยพิบัติต่ำ มีทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญและโดดเด่น ทั้งยังอุดมไปด้วยวัฒนธรรมเอเชีย 8 ชาติพันธุ์ นับเป็นจุดแข็ง (Strengths) ที่บ่งบอกถึงศักยภาพของจังหวัดราชบุรีในการเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ที่องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) ว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต้องประกอบด้วยหัวใจสำคัญแห่งความจริงแท้-ดั้งเดิม (REAL) ที่นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้มรดกวัฒนธรรมของพื้นที่ท่องเที่ยวผ่านการมี

ประสบการณ์ตรงเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจและชื่นชมจิตวิญญาณแห่งลักษณะเฉพาะของพื้นที่ นำไปสู่การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และการเพิ่มพูนศักยภาพของนักท่องเที่ยวอย่างไม่สิ้นสุด (Wisudthiluck et al., 2013, p. 68) อีกทั้งจังหวัดราชบุรียังมีพื้นที่การเกษตรและปศุสัตว์อยู่กระจายทั่วทั้งจังหวัด ทำให้มีผลผลิตทางการเกษตรเพื่อการส่งออกที่หลากหลาย ต่อยอดสู่ผลิตผลในรูปแบบอุตสาหกรรมอาหารขนาดใหญ่ระดับเมืองอุตสาหกรรมอาหารแห่งเอเชีย นอกจากนี้จังหวัดราชบุรีมีทรัพยากรบริการ เช่น ที่พัก ร้านอาหาร และสาธิตภูมิทัศน์ต่าง ๆ อยู่บริเวณใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวพร้อมรองรับนักท่องเที่ยว และมีการคมนาคมที่สะดวกเข้าถึงได้ง่าย สอดคล้องกับ Onpreeda (2015) ที่กล่าวว่าพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านการสร้างและเผยแพร่ภาพลักษณ์ของจังหวัดอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาได้แก่ปัจจัย

คณะ

ด้านการพัฒนาภาคการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ปัจจัยด้านการพัฒนาคุณภาพสินค้า และปัจจัยด้านศักยภาพบุคลากรและการบริการด้านการท่องเที่ยวตามลำดับ

ส่วนข้อเสียที่เป็นจุดอ่อน (Weaknesses) ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี ได้แก่ การขาดแผนยุทธศาสตร์และคณะกรรมการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน การขาดการบูรณาการการทำงานโดยทุกภาคส่วนภายในจังหวัดเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การขาดแผนการตลาดดิจิทัลและสื่อออนไลน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนของจังหวัด หรือแม้แต่การขาดการสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนโดยชุมชน จุดอ่อนเหล่านี้ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปโดยไร้ทิศทางและเป้าหมาย ซึ่งเป้าหมายในที่นี้อาจหมายถึงความยั่งยืนดังที่ Khittasangkha (2010, pp. 31-32) กล่าวว่า การวางแผนเป็นกระบวนการกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์และแผนงาน เป็นการมองภาพในอนาคตของสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นผลิตภัณฑ์ของนักท่องเที่ยว การวางแผนที่มีประสิทธิภาพคือต้องชักนำให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยว องค์การปกครองท้องถิ่น ผู้กำหนดนโยบายการท่องเที่ยว กลุ่มประชาชนในสถานที่ท่องเที่ยวและองค์กรธุรกิจท่องเที่ยว หรืออีกนัยหนึ่งคือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ส่วนการขาดแผนการดูแลรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรสิ่งแวดล้อม การบุกรุกพื้นที่ป่า เพื่อการขยายพื้นที่การเกษตรสร้างรีสอร์ท และแหล่งท่องเที่ยว และการใช้สารเคมีในการทำการเกษตร ล้วนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหนึ่งในเสาหลักแห่งความยั่งยืน ตามที่ Cooper (2012, pp. 121-122) ได้กล่าวว่า ความยั่งยืนประกอบด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ เช่น การจ้างงานและการสร้างรายได้ให้ชุมชนในระยะยาว ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การดูแลรักษาทรัพยากร และความยั่งยืนด้านสังคมและวัฒนธรรม ที่วางอยู่บนรากฐานของหลักความยุติธรรมและหลักความเท่าเทียมกัน โดยหากทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของจังหวัดราชบุรีถูกทำลายลงไปมากเท่าไร นั่นหมายถึงเสาหลักแห่งความยั่งยืนถูกสั่นคลอน ซึ่งนำไปสู่ความไม่ยั่งยืน

โอกาส (Opportunities) ของจังหวัดราชบุรีมีหลากหลาย ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการสื่อสารโดยผ่านช่องทางออนไลน์ ทำให้จังหวัดราชบุรีเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายได้ง่ายขึ้น การที่ภาครัฐให้จังหวัดราชบุรีเป็นเมืองเกษตรสีเขียว สามารถต่อยอดเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสร้างสรรค์ได้ รวมถึงการที่จังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดกาญจนบุรี มีศักยภาพ

การท่องเที่ยว ทำให้จังหวัดราชบุรีสามารถขยายอาณาเขตการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้ยิ่งใหญ่เป็นระดับคลัสเตอร์ได้ หรือแม้แต่การต่อยอดเป็นคลัสเตอร์ระหว่างประเทศก็ไม่ยากจนเกินไป เนื่องจากภาครัฐมีความสัมพันธ์อันดีกับสหภาพเมียนมาร์ นอกจากนี้ โอกาสสำคัญของจังหวัดราชบุรีคือการเป็น 1 ใน 12 เมืองต้องห้ามพลาต ตามนโยบายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (Tourism Authority of Thailand, 2515, pp. 20-22) ซึ่งทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเปิดตัว 12 จังหวัดนำเที่ยว ที่แอบซ่อนอยู่ ภายใต้โครงการ “เมืองต้องห้าม...พลาต” เพื่อส่งเสริมการเดินทางของนักท่องเที่ยวได้ตลอดปี ทำให้จังหวัดราชบุรีได้รับการผลักดันในมิติการพัฒนาต่าง ๆ ให้พร้อมรองรับการมาเยือนของนักท่องเที่ยว ซึ่งหมายรวมถึงโอกาสการพัฒนาบริการขนส่งที่ทำให้การเดินทางของนักท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความสะดวกสบาย

ในด้านอุปสรรค (Threats) ต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดราชบุรี ได้แก่ ประเทศคู่แข่งมีศักยภาพการท่องเที่ยวสูงในทางกลับกัน Korez-Vide (2013, pp. 35-57) พบว่าการแข่งขันระดับนานาชาติของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไม่เพียงแต่จะเชื่อมโยงกับความยั่งยืนเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับมุมมองอื่น ๆ ของความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของแต่ละบุคคลและจะต้องพิจารณาจากมุมมองเชิงระบบด้วย นั่นหมายถึงจังหวัดราชบุรีต้องวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวที่แข่งขันได้อย่างเป็นระบบ เพื่อขจัดอุปสรรครวมถึงลบจุดอ่อนที่เป็นข้อค้นพบของการวิจัยนี้ได้แก่ การขาดแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน และการขาดคณะทำงานขับเคลื่อนแผนฯ แบบบูรณาการทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้การวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวยังสามารถช่วยให้การท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพเพียงพอในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจขาดลง อย่างไรก็ตาม อุปสรรคสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ภาครัฐไม่สามารถสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวได้ครบทุกพื้นที่ จึงต้องเสริมเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนในรูปแบบที่ชุมชนสามารถหยุดและบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล โดยรัฐต้องให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมทางใดทางหนึ่งด้วยสอดคล้องกับ Chinachot (2016) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับตัวแบบยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง Chinachot กล่าวว่าแนวทางที่จะสามารถช่วยพัฒนาของการท่องเที่ยวของสวนผึ้งได้นั้นมาจากความร่วมมือของทุกภาคส่วน (รัฐ เอกชน ชุมชนหรือประชาชน) ในการส่งเสริมสินค้าหรือบริการ รวมถึงกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และมีคุณภาพ คงรักษาไว้ซึ่งธรรมชาติ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในเวลาเดียวกัน

8.2 การอภิปรายผลการศึกษานโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนในจังหวัดราชบุรี

การพัฒนาการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนได้นั้น โครงการต่าง ๆ ต้องมีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับหลักการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนทั้ง 10 ประการ (Poolpipat, 2002, pp. 35-57) ในแง่ของการใช้ทรัพยากรอย่างพอดีและการลดการบริโภคเกินความจำเป็น โครงการที่รองรับหลักการนี้ได้แก่ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นำชาวโลกสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง การจัดระเบียบการท่องเที่ยวโดยเอกชนในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและพื้นที่เปราะบาง และการสร้างแผนการดูแลรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งเป็นโครงการที่มุ่งเน้นความพอดี พอเพียง และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด ในส่วนของการรักษาความหลากหลายของทรัพยากร โครงการที่รองรับหลักการนี้ได้แก่ การสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แหล่งวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การสร้างคลัสเตอร์การท่องเที่ยวสร้างสรรค์ดินแดนวัฒนธรรมสามบุรี (ราชบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี) และการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสร้างสรรค์โดยชุมชน ผสานเส้นทางทั้งทางบกและทางน้ำ เป็นต้น โดยโครงการดังกล่าวเป็นการมุ่งเน้นถึงการรักษาความหลากหลายของทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อให้เป็นสินค้าการท่องเที่ยวของชุมชนได้ในระยะยาวอย่างยั่งยืน ส่วนการบูรณาการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับกรอบแผนกลยุทธ์ของภาครัฐ ได้แก่ โครงการยกระดับเศรษฐกิจเกษตรท่องเที่ยวเพื่อเป็นทุนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของพื้นที่ โครงการสร้างช่องทางกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบออนไลน์อย่างครบวงจร และโครงการสร้างแผนการตลาดดิจิทัลและสื่อออนไลน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนของจังหวัด ซึ่งโครงการเหล่านี้มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดราชบุรีให้สอดคล้องกับนโยบายของทางภาครัฐ เช่น นโยบายเมืองเกษตรสีเขียว นโยบายประเทศไทย 4.0 เป็นต้น ในด้านการท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมในท้องถิ่น โครงการที่ตอบสนองหลักการข้อนี้ ได้แก่ การสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเชิงสมุนไพรไทยสร้างสรรค์เพิ่มภูมิเพิ่มพลังร่างกายแข็งแรง รวมไปถึงการสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แหล่งวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งโครงการเหล่านี้มุ่งเน้นในการนำกิจกรรมท้องถิ่นมาเพิ่มคุณค่าและมูลค่าเพื่อตอบสนองนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีความปรารถนาในการเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ณ สถานที่ ในสถานการณ์จริง ดังที่องค์กรบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนยั่งยืน (อพท.) ได้กำหนดไว้ว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต้องประกอบด้วยหัวใจสำคัญแห่งความจริงแท้-ดั้งเดิม (REAL) ที่นักท่องเที่ยวต้องได้เรียนรู้มรดกวัฒนธรรมของพื้นที่ผ่านประสบการณ์ตรง (Wisudthiluck et al., 2013, p. 68) ในส่วนของการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นและการประสานความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) โครงการที่เป็นหัวใจหลักสำคัญ ได้แก่ การสร้างแผนยุทธศาสตร์และจัดตั้ง

คณะทำงานบูรณาการทุกภาคส่วนภายในจังหวัดเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน และการกำหนดนโยบายเพื่อบังคับใช้แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งคณะทำงานที่มาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวจะได้ร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดราชบุรีภายใต้ยุทธศาสตร์เดียวกันและมีการบังคับใช้ยุทธศาสตร์อย่างต่อเนื่องเพื่อผลแห่งความยั่งยืนในระยะยาว ด้านการฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืน โครงการให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนแก่ชุมชนเพื่อนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นจะเป็นโครงการหลักที่มาตอบสนอง เพื่อผลลัพธ์ด้านศักยภาพของบุคลากรในชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ต้องมีแนวคิดไปในทิศทางของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน สำหรับหลักการสื่อสารข้อมูลข่าวสารที่มุ่งสร้างความเคารพต่อทรัพยากรที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว มีโครงการที่โดดเด่น ได้แก่ โครงการสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวไร้พรมแดนเชิงสร้างสรรค์สานสัมพันธ์ประเทศเพื่อนบ้าน โครงการนี้ไม่เพียงแต่มีวัตถุประสงค์เพื่อการประชาสัมพันธ์และขยายขอบเขตความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านเท่านั้น แต่เป็นการสร้างการรับรู้ต่อชาวโลกเกี่ยวกับความเคารพ รักและหวงแหนในทรัพยากรท่องเที่ยวที่สร้างความสุขและความรื่นรมย์แก่ชาวโลกที่มาเยือน และท้ายสุดในส่วนของการวิจัยและติดตามผลเพื่อตรวจสอบประสิทธิผลการดำเนินงาน นับเป็นกลไกสำคัญในการประเมินประสิทธิผลการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โครงการที่เกี่ยวข้องได้แก่ การวิจัยและติดตามผลการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดราชบุรี ทั้งนี้ ผลจากการวิจัยจะเป็นตัวชี้วัดว่าโครงการต่างๆ สามารถตอบโจทย์แห่งหลักการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนหรือไม่ และเป็นบททบทวนว่าควรดำเนินโครงการต่อไปหรือไม่ หรือจำเป็นต้องปรับแก้รูปแบบของโครงการหรือไม่

จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนในจังหวัดราชบุรี จังหวัดราชบุรีควรมีกลยุทธ์เชิงรุกโดยการยกระดับให้เป็นเสมือนศูนย์วัฒนธรรมของภูมิภาค เช่น การสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แหล่งวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงการขยายพันธมิตรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้าน เช่น การสร้างคลัสเตอร์การท่องเที่ยวสร้างสรรค์ดินแดนวัฒนธรรมสามบุรี (ราชบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี) และการสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวไร้พรมแดนเชิงสร้างสรรค์สานสัมพันธ์ประเทศเพื่อนบ้าน และสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้ในยุคดิจิทัลคือ การสร้างช่องทางกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบออนไลน์อย่างครบวงจร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัลที่ Tapscott (1994, p. 27)

คณะ

ได้เคยวิเคราะห์ไว้ว่าภาคเศรษฐกิจยุคใหม่จะเกิดขึ้นโดย อินเทอร์เน็ต ช่องทางการส่งผ่านข้อมูลขนาดใหญ่ (3G, 4G, 5G) จะเป็นตัวกระตุ้นให้เศรษฐกิจตั้งแต่ระดับรากหญ้าไปจนถึง ภาครัฐและทั่วโลกต้องเปลี่ยนไปอย่างไม่มีวันเหมือนเดิม เกิด เป็นธุรกิจเครือข่ายข้ามโลก ที่เกิดจากคนสามารถเข้าถึง แหล่งข้อมูลความรู้ได้มากมาย จนเกิดการพัฒนาในระดับปัจเจก เราสามารถใช้อินเทอร์เน็ตจับกลุ่มกับคนที่มีความสนใจ เหมือนกันได้ง่ายขึ้น และที่โต้พบว่าจังหวัดราชบุรียังขาดแผน ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จึงควรมีกล ยุทธ์เชิงแก้ไขที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแผนยุทธศาสตร์และ จัดตั้งคณะทำงานบูรณาการทุกภาคส่วนภายในจังหวัดเพื่อ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน รวมถึงการสร้าง แผนการตลาดดิจิทัลและสื่อออนไลน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนของจังหวัด เพื่อใช้ควบคุมกลยุทธ์เชิง รุกที่ได้กล่าวถึง มิเช่นนั้นแล้ว กิจกรรมพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อ ขับเคลื่อนกลยุทธ์เชิงรุกจะถูกดำเนินไปอย่างไรทิศทาง ขาด การบูรณาการซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของความยั่งยืน โดยที่กลุ่มคน ผู้ขับเคลื่อนกลยุทธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนเจ้าบ้าน ต้องได้รับ ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนเพื่อ ประโยชน์ในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ได้อย่าง มี ประสิทธิภาพ ซึ่งแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว ต้องผนวกรวมทั้งกล ยุทธ์เชิงรุกและเชิงแก้ไขรวมถึงกลยุทธ์เชิงป้องกันและเชิงรับ ด้วย ซึ่งได้แก่ การยกระดับเศรษฐกิจการเกษตรท้องถิ่นเพื่อเป็น ทุนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของพื้นที่ การสร้าง เครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสร้างสรรค์โดยชุมชนผสาน เส้นทางทั้งทางบกและทางน้ำ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง สร้างสรรค์นำชาวโลกสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างแบรนด์ การท่องเที่ยวเชิงสมุนไพรไทยสร้างสรรค์เพิ่มภูมิเพิ่มพลังร่าง การแข็งแรง การสร้างแผนการดูแลรักษาและฟื้นฟูทรัพยากร สิ่งแวดล้อม การจัดระเบียบการท่องเที่ยวโดยเอกชนในแหล่ง ท่องเที่ยวธรรมชาติและพื้นที่เปราะบาง เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนของ จังหวัดราชบุรี นอกจากจะสอดคล้องกับการเป็นเมืองที่อุดมไปด้วย วัฒนธรรมหลากหลายชาติพันธุ์แล้ว ด้านการดูแลรักษา ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์เพื่อสร้างสรรค์การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้สัมผัส ประสบการณ์การดำเนินชีวิตแบบพอเพียง เช่น เรียนรู้ภูมิ ปัญญาเกษตรกรรม สร้างเสริมสุขภาพด้วยสมุนไพรท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มิได้มุ่งเพียงแต่ ด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังมุ่งเน้นให้ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่วให้หมดสิ้นไป ดังที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา ภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานพระบรม ราชโองการว่า “พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัว ทำลายผู้อื่น พยายามลด พยายามละความชั่วที่ตัวเองมีอยู่

พยายามก่อความดีให้กับตัวเองอยู่เสมอ พยายามรักษาและ เพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้นให้่องงานสมบูรณ์ขึ้น” (Tantivejkul, 2006, p. 112) ซึ่งเป็นสิ่งสนับสนุนอย่างเด่นชัดต่อการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนในจังหวัดราชบุรี ที่ มุ่งให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วัฒนธรรมแบบโครงสร้างลึก ซึ่งได้ ทั้งประสบการณ์และได้รับการยกระดับจิตใจ

9. ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดราชบุรี และสามารถ ใช้ ประกอบการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีได้

10. References

- Aekphachaisawat, T. (2011). *chumchon sU'ksa*⁻ [Community Study] (2nd ed.). Bangkok, Thailand: Chulalongkorn University Press.
- Bantaotuk, P. (2000). *'āhān phŭ'n thin chātṭiphan rāṭ buri* [Food of Ratchaburi Ethnic Groups]. Ratchaburi, Thailand: Ngandee Media (2005) Group.
- Boonyatistarn, E. (2010). *khumŭ' wikhrō SWOT yāng mŭ'āchīp* [Manual of Advanced SWOT Analysis] (2nd ed.). Nonthaburi, Thailand: Panyachon Publisher.
- Chinachot, P. (2016). *kānphatthanā tuā bāep yutṭhasāṭ kānchātkaṅ khunnaphāp phŭ'a kānṭhōngṭhiēo chāeng sāngsan khōng suānphŭ'ng* [The development of a quality management strategy model for creative tourism of Suan Phueng]. (Ph.D. Thesis). Silpakorn University, Thailand.
- Cooper, C. (2012). *Essentials of Tourism*. (ed.). Essex, England: Pearson Education Limited.
- Dhamabutra, P. (2015). *'ēkkasān prakōp kān rīān kānsōn kīēokap kānṭhōngṭhiēo chāeng sāngsan* [Creative Tourism Textbook]. Bangkok, Thailand: College of Management, University of Phayao, Thailand.
- Khittasangkha, M. (2010). *kānsU'ksā kānphatthanā sakkayaphāp kānḥōrihān chātkaṅ kānṭhōngṭhiēo*

- chæng watthanatham nai phŭnthi phāk nŭa tōn
bon kōrani sŭksā changwat chiāngrai Chiāng
Mai læ mæhōngsōn [The Study of Managerial
Potentiality on Cultural Tourism in Upper
Northern Thailand: Cases of Chiangrai,
Chiangmai and Mae Hong Son Provinces].
Chiangrai, Thailand: Chiangrai Rajabhat
University.
- Korez-Vide, R. (2013). Enforcing sustainability principles in
tourism via creative tourism development.
Journal of Tourism Challenges & Trends, 6(2),
35-57.
- Kromma, A. (2007). *khon raṭ burī* [Ratchaburi People].
(ed.). Ratchaburi, Thailand: Dhammaraksa
Press.
- Lincharoen, A. (2012). *theknik kān wikhro khōmūn chæng
khunnaphāp* [Qualitative Data Analysis
Techniques]. *Journal of Educational
Measurement, Mahasarakham University*, 17(1),
17-29.
- Onpreeda. (2015). *kānphatthana kānthōngthiēo yāng
yangyŭn khōng changwat raṭ burī læ samut
songkhram* [Sustainable Tourism Development
of Ratchaburi and Samut Songkhram Province].
(Ph.D. Thesis). Valaya Alongkorn Rajabhat
University, Thailand.
- Poolpipat, U. (2002). *kānthōngthiēo bæp yangyŭn : kōrani
sŭksā kānthōngthiēo chæng Niwet dōi
chumchon nai prathet Thai* [Sustainable
Tourism : A Study of Community-based
Ecotourism in Thailand]. *TAT Tourism Journal*,
21(4), 38-48.
- Richards, G. & Marques, L. (2012). *Exploring Creative
Tourism: Editors Introduction*. *Journal of Tourism
Consumption and Practice*, 4(2), 1-11.
- Strategy and information for provincial development
Subdivision, Ratchaburi Provincial Office. (2020).
phæn phatthana changwat raṭ burī ha pī
(PhōSo. 2561 - 2565) [5-year Ratchaburi
Province Development Plan (2018-2022)].
Retrieved from http://www.ratchaburi.go.th/plan-2561/p_61-65/approve_2564/approve_2564.pdf.
- Tantivejkul, S. (2006). *kānprayukchai pratyā sētthakit
phōphiāng* [Application of Sufficiency Economy
Philosophy]. Bangkok, Thailand: Department
of Community Development.
- Tapscott, D. (1994). *Digital Economy*. NY: McGraw-Hill.
- Tourism Authority of Thailand. (2515). *pæṭ tūa sipsōng
mŭang tōng hām ... phlāṭ*. [The
Announcement of 12 Hidden Gems]. *TAT
Review*, 1(1), 20-22.
- Wisudthiluck, S., Saipan, P., Teparakul, O. & Sindecharuk,
T. (2013). *kānthōngthiēo chæng sāngsan*
[Creative Tourism]. Bangkok, Thailand: The
Designated Areas for Sustainable Tourism
Administration.

